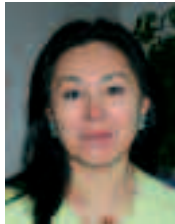

Henriette Rasmussen, Groenland. Over Principe 12 betreffende inheems denken, zoals opgenomen in het Earth Charter

Een duurzaam Groenland en inheemse idealen

Henriette Rasmussen is minister van Cultuur, Onderwijs, Wetenschap en Kerk van Groenland. Van 1984 tot 1995 was, en van 2002 tot heden is ze lid van het parlement van Groenland. Van 1991 tot 1995 was ze minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid. Ze zat van 1991 tot 1995 in de gemeenteraad van Nuuk. Ook was ze manager van The Greenland Publishing House, van 1996 tot 2000 technisch hoofdadviseur van de International Labour Organization in Genève, Zwitserland, en verslaggever voor de Greenland Public Broadcasting Company. Ze is commissaris van het Earth Charter en is al vele jaren actief in de Inuit Circumpolar Conference. Ze is lid van de Inuit Ataqatigiit (Inuit Broederschap), de politieke partij die voor onafhankelijkheid is.

*Duurzaam gebruik van de natuur is één.
Duurzame ontwikkeling is iets anders.*

De politiek in Groenland behandelt praktische, alledaagse kwesties. Wat doen we als de ringelrob verdwijnt omdat het poolijs smelt? Hoeveel ton garnalen kunnen we vangen? Maar het Earth Charter gaat over de fundamentele houdingen achter dergelijke vragen. Persoonlijk vind ik dat boeiend, ja, van het grootste belang voor ons allemaal. Want het is onze houding, onze manier van denken, die uiteindelijk de uitkomst van concrete kwesties zal bepalen. Maar het kost tijd om de aandacht van de mensen op de basis te richten, zoals in dit land blijkt.

Tot op heden is het duurzame gebruik van de wilde dieren op de Noordpool een belangrijk thema van discussie geweest in Groenland. De Inuit-cultuur is de zuiverste jagerscultuur die er bestaat. Nadat ze zich gedurende minstens 4000 jaar hebben aangepast aan de extreme leefomstandigheden in het hoge poolgebied van het Noord-Amerikaanse continent zijn de Inuit niet eens meer jager-verzamelaars. Ze zijn kort en goed jagers.

Het behoeft geen betoog dat een cultuur die zo sterk afhankelijk is van één soort expertise problemen ondervindt bij het aan-

passen aan moderne leefomstandigheden. En er zijn problemen te over in Groenland, net als overal waar de Inuit leven. Maar er begint iets te veranderen. De Inuit verschenen op het grote toneel van de geschiedenis met een achtergrond die voor 100 procent uit jagen bestond, dus de eerste logische keuze uit de moderne leefwijzen was visserij en nu is Groenland een van de leidende vissersnaties in de Noord-Atlantische Oceaan. Ook worden er sinds enkele generaties kolen en mineralen gedolven. Ons kleine volk van 55.000 zielen groeit in veel opzichten en een ontluikende politieke autonomie is aan de orde van de dag.

Hoe optimistisch dit ook mag klinken, we kunnen de vraag over de duurzaamheid van onze bestaansmiddelen niet uit de weg gaan. De visserij staat overal onder druk en in die industrietak ontkomt niemand aan taaie onderhandelingen en onwelkome visquota. Meer nog lijden onze jagers onder de achteruitgang van het dierenbestand. Goed, er is geen tekort aan zeerobben in onze wateren en Groenland heeft het grootste quotum grote walvissen ter wereld, dat is goedgekeurd door de International Whaling Commission. Maar toch neemt het deel van onze bevolking dat redelijk kan bestaan van alleen de dierenjacht steeds verder af en onze jagers moeten zich voegen naar wetten, regels en toezicht als nooit tevoren. Ons volk is niet gewend aan het idee dat men zich moet inspannen om jacht en visserij op een duurzaam niveau te brengen, wat impliceert dat dit nu niet het geval is. De traditie zegt: ja, natuurlijk, dat soort activiteiten is duurzaam! Het heeft ons al duizenden jaren onderhouden en dat zal het in onze tijd en die van onze kinderen en kleinkinderen ook doen! Hoe kan het anders?

Hoe kan het anders? Dat is de grote vraag die nu voor ons ligt. Een uiterst relevante vraag. In wezen bestaat er geen twijfel: geleidelijk aan zullen we allemaal een geheel nieuwe situatie onder ogen moeten zien. We gaan een tijdperk binnen van groeiende onzekerheid over onze hulpbronnen en de manier waarop we daarmee omgaan – een verontrusting die de planners en beslissers van onze gemeenschap doorgaans niet laten zien. Maar die onzekerheid is er. Er staat ons in de toekomst een schok te wachten. Velen willen het niet weten, willen er niet over horen en niemand weet hoe we ermee om moeten gaan –

een enorme overbevolking van de aarde die in alle hoeken van de wereld merkbaar zal zijn, grove misstanden in de verwerking van industrieel afval, systematische verontreiniging van het water dat we drinken en de lucht die we inademen die het klimaat evenwicht verstoort omwille van kortetermijnwinst.

Het echte probleem hier is dat we voor ons gevoel niet de tijd en de energie hebben om dergelijke kwesties aan te pakken. Ons electoraat gelooft niet dat deze dingen te maken hebben met zijn alledaagse situatie. Toch zal iemand iets moeten zeggen. Bovendien zijn we in Groenland bepaald niet veiliger dan elders op de wereld. Deze grote, hardnekkige vraagstukken moeten worden opgelost en er is maar één manier om dat te doen. We moeten de zaken grondig aanpakken en onszelf afvragen: “Welke rol speel ik hierin, hoe onbeduidend ook? Wat kan ik doen om een zetje in de goede richting te geven, hoe klein ook?”

De afgelopen jaren heeft de regering van Groenland een campagne gesponsord die was gericht op de jagers en die een nieuw soort bewustwording moest scheppen wat de duurzaamheid van een aantal jachtpraktijken betreft. Traditioneel zijn de Inuit-jagers niet gewend om meningen uit te wisselen die sterk van elkaar verschillen. De zeer doelmatige traditie is om zo snel mogelijk overeenstemming te bereiken over de inschatting van de situatie. Maar de huidige tijd vereist het vermogen om sterk uiteenlopende meningen te bespreken. Onze tijd is er een van onzekerheid – en voorzichtigheid. Er zijn in het noordpoolgebied niet langer wilde dieren in overvloed. De duurzaamheid van onze jacht is niet langer een vanzelfsprekendheid. En dat wordt nu door onze gemeenschappen begrepen.

Duurzaam gebruik van de natuur is het devies geworden. Maar ‘duurzame ontwikkeling’ niet! Dat is, zo moeten we toegeven, een veel moeilijker concept. We gaan als het ware naar een andere etage van de winkel, met een ander uitzicht door het raam. Hier gaat het niet alleen over het welzijn van deze vogel of die zeerob. Het heeft te maken met een totale leefstijl, waarbij we serieus moeten nemen dat ook wij Groenlanders hebben deelgenomen aan de bijeenkomst in Rio en dat we – publiekelijk en formeel in Oslo 1998 – samen met de andere landen die zijn vertegenwoordigd in de Noordse Raad van Ministers Agenda 21 hebben onderschreven. Die aanvaarding komt erop neer dat we hebben beloofd om goed te kijken naar elk detail van ons dagelijkse leven en elk onnodig gebruik dat schadelijk is voor het milieu zullen identificeren... met het doel om daar iets aan te doen!

Het jaar 2003 was het jaar dat het parlement van Groenland de wetgeving betreffende de bescherming van de natuur moderniseerde. Op dat moment was de grootste zorg de naleving van internationale afspraken, zoals de Convention on Biological Diversity, die de ratificerende landen ertoe verplicht alle soorten dieren en planten binnen hun rechtsgebied te beschermen. In dit geval ging het om het veiligstellen van de leefomstandig-

heden van alle dieren en planten op het grootste eiland van de aarde.

Wetgeving ten aanzien van huisdieren, jacht en visserij, bescherming van het milieu als het gaat om mineraalbronnen, wetten betreffende musea en archeologische locaties, regels omtrent de fysieke planning en het gebruik van stukken land en, niet op de laatste plaats, een algehele milieuwetgeving die potentiële problemen uiteenlopend van verontreiniging van drinkwater tot de oceaanvervuiling aanstipt... al die gebieden van ons dagelijkse leven hebben nu een juridisch kader gekregen, dat ons instrumenten verschaft om te zorgen voor een betere wereld voor onze kinderen en kleinkinderen.

Het is belangrijk dat het Earth Charter is vertaald in de taal van de Inuit van Groenland. Ik voorzie dat die vertaling voor zowel scholen als het grote publiek een belangrijk instrument zal zijn voor het Decade for the Education on Sustainable Development van de Verenigde Naties in dit land. In algemene termen hebben we besloten de komende jaren Agenda 21 vanuit twee invalshoeken aan te pakken: van bovenaf en van onderaf.

In alle opzichten is Groenlands afhankelijkheid van aardolie voor verwarming een zware last, die mogelijk ook nog eens gevaarlijk is. Het is niet verrassend dat het terugdringen van precies dat soort afhankelijkheid van de buitenwereld als prioriteit wordt gezien. Nu heeft de regering in het noorden, in de vissers- en jagersstad Sisimiut, een Institute for Arctic Technology opgezet, dat zich onder meer specialiseert in moderne energiezuinige verwarmingssystemen en door zonnepanelen opgewekte elektriciteit. Onze winter in het noorden is het grootste deel van de tijd donker. Daar staat tegenover dat we in de zomer de hele tijd zon hebben. Het noordpoolgebied heeft geen tekort aan zonlicht. Het is alleen op een andere manier over het jaar verdeeld. Met goed onderzoek naar de vraag hoe we de zonne-energie van de zomer kunnen opslaan voor gebruik in de winter kan er veel schone en duurzame energie worden gewonnen voor toekomstige ontwikkelingsprojecten.

In het zuiden, in het vissers- en schaapherdersdorp Narsaq, heeft een groep burgers het initiatief genomen om samen met het plaatselijke gemeentebestuur een centrum op te zetten, officieel eenvoudig ‘A-21’ genaamd, met het doel om mensen aan de basis bewust te maken van de milieuproblematiek. Hier zal het publiek de kans worden geboden om samen te werken bij het zoeken naar oplossingen voor de bijna onoplosbare kwestie van afvalverwerking, een probleem dat overal in het noordpoolgebied dringend is. Ook aloude tradities voor het hergebruik van afval wordt nieuw leven ingeblazen, naast de groeiende interesse van het grote publiek voor de technologie van zonnepanelen en duurzame energiesystemen. Aan het project A-21 verbonden burgers beschouwen het als een prioriteit om samen te werken met het ter plaatse gevestigde Groenlandse college voor gezond voedsel en goed koken, dat bestaande initiatieven op het gebied van tuinieren in het poolgebied ondersteunt.

In het district van de schaapsherders zijn de mensen bekend met ecologische planning. Kunstmest is verboden en inmiddels werken de boeren al een aantal jaren samen met professionele milieuadviseurs uit het buitenland. Ondertussen worden er op de heuvels en in de dalen succesvolle, kleinschalige experimenten op het gebied van arctische bosbouw uitgevoerd.

Mijn eigen betrokkenheid bij het Earth Charter betekende veel voor me. Volgens mij is het Earth Charter een succes. Het is een tekst over de bescherming van onze gemeenschappelijke omgeving, waarover uiteenlopende groeperingen als boeddhisten, Hindoes, milieudeskundigen, dierenbeschermers en jager-verzamelaars het eens zijn. We zijn wereldwijd in gesprek! Ik ben ervan overtuigd dat uiteindelijk, vroeger of later, de grondbeginselen van het Earth Charter door de mensen zullen worden gezien en begrepen. Maar we moeten toegeven dat zo iets tijd zal kosten. Ondertussen moeten we het Earth Charter laten werken als gist in een brood. Ik blijf doen wat ik kan om het in de regering en in milieuorganisaties in ons land en ook bij anderen die zich met het noordpoolgebied bemoeien, zoals de Noordse Raad van Ministers, de Europese Unie, de Arctische Raad en anderen, naar voren te brengen.

In Groenland is het grote publiek zich zeer bewust van de recente ontwikkelingen met betrekking tot de benarde omstandigheden van inheemse volkeren over de hele wereld. Het nu formeel ingestelde Indigenous Peoples' Forum bij de Verenigde Naties in New York heeft de aandacht van de mensen getrokken. Vanuit dat perspectief is de overtuiging gegroeid dat inheemse volkeren de plicht hebben de visie, die we zo hard nodig hebben om onze wereld te doen overleven, te delen en ook daadwerkelijk te steunen. Als inheems volk, zullen we doen wat we kunnen, en de tijd zal komen voor de visie van het Earth Charter. ●